

Bibliotheek voor zelfstudie
Uit de geschiedenis van Rusland

**Hoe de arbeiders en boeren in het Tsaristische Rusland
leefden en voor hun bevrijding streden**

www.MinisterieVanPropaganda.org

BIBLIOTHEEK

VOOR ZELFSTUDIE

UIT DE GESCHIEDENIS VAN RUSLAND

*hoe de arbeiders
en boeren
in het Tsaristische
Rusland leefden
en voor hun bevrijding
streden*

uit de geschiedenis van Rusland

*hoe de arbeiders
en boeren
in het Tsaristische
Rusland leefden
en voor hun bevrijding
streden*

uitgeverij Pegasus, Amsterdam 1955

aan de Lezers,

We spreken de hoop uit, dat het hier behandelde materiaal de kennis van onze lezers over de Sowjet-Unie zal verrijken.

In de huidige tijd, nu de ontspanning zich allerwege doorzet, is de belangstelling voor het leven en de maatschappelijke verhoudingen in de Sowjet-Unie buitengewoon groot geworden.

Dit legt alle vrienden van de Sowjet-Unie, in het bijzonder de communisten, de verplichting op, hun kennis omtrent dit land te vergroten en uit te dragen.

In verband hiermee willen we de aandacht van de zelfstuderenden vestigen op de „Kleine Gids over de Sowjet-Unie" uitgegeven door Pegasus, Amsterdam 1955, waarvan de inhoud op een uitstekende manier aansluit bij dit geschrift.

Wij achten voor verdere studie deze „Kleine Gids over de Sowjet-Unie" dan ook onmisbaar.

Het verschijnen van deze „Kleine Gids" is de reden, waarom wij tevens afzien van het publiceren van verdere aansluitende brochures, omdat deze te veel een herhaling zouden worden van de inhoud van de „Kleine Gids".

de redactie

Inleiding

Tot aan de Octoberrevolutie hadden de kapitalisten en landheren in Rusland het heft in handen, terwijl de arbeiders en boeren aan een gruwelijke onderdrukking waren blootgesteld.

Steeds weer poogde het werkende volk de onderdrukkers van zich af te schudden en baas over zijn eigen lot te worden. Doch telkens leed het de nederlaag. De ketens van de slavernij bleven wat zij waren of werden door nieuwe, even knellende en vernederende, vervangen.

De ene onderdrukker werd opgevolgd door de andere, maar de onderdrukking zelf bleef.

De werkende massa's hebben zich, dank zij de overwinning van de Octoberrevolutie, van de onderdrukkers bevrijd en de staatsmacht in handen genomen. Zij hebben de socialistische maatschappij opgebouwd, waarin geen onderdrukking bestaat, en gaan thans het communisme tegemoet.

De lijfeigenschap

Zoals in andere landen bestond lange tijd in Rusland het stelsel van de lijfeigenschap, waarbij de grond, zowel als de andere productiemiddelen, aan de landheren behoorden. Dezen leefden op kosten van de lijfeigen boeren, die de meerderheid van de bevolking uitmaakten. De boeren waren het eigendom van de landheren, vandaar ook het begrip „lijfeigenschap“.

De lijfeigen boeren waren volkomen afhankelijk van de landheer.

Deze kon hen kopen en verkopen. Zij hadden geen enkel recht. De landheren hadden hun eigen „rechtspraak“, zij sloegen hen met de zweep en mishandelden hen op allerlei wijzen. Op deze wijze dreef de grootgrondbezitster Saltytsjicha honderd lijfeigenen in de dood.

De landheer verplichtte de boeren voor hem te werken, d.w.z. hij buitte hen uit. De boeren hadden kleine percelen grond in gebruik, maar moesten vijf dagen per week de grond van de landheer bewerken. Dat werd herendienst genoemd. In de andere gevallen werden de boeren gedwongen aan de landheer graan, vlees en andere voortbrengselen van hun bedrijf te leveren of een bepaalde som geld te betalen. Dat heette schatting. De boeren wisten zich van armoede geen raad, zij

gingen in duisternis en onwetendheid te gronde.

Eeuwenlang streden de boeren tegen de grootgrondbezitters. De talrijke boerenonlusten in de tijd van de lijfeigenschap groeiden vaak uit tot grote, langdurige opstanden, die het stelsel der lijfeigenschap op zijn grondvesten deden wankelen. Grote opstanden van de boeren vonden plaats onder leiding van Stepan Razin en Jemeljan Poegatsjow. In 1670 en 1671 omvatte de opstand onder leiding van Stepan Razin bijna het gehele Wolgagebied. Honderd jaar later, van 1773—1775 werd het tsaristische Rusland geschokt door een nieuwe boerenopstand, de opstand van Jemeljan Poegatsjow. Niet alleen de Russische boeren, maar ook de Basjkiren, Tataren en andere onderdrukte volken van het tsaristische Rusland sloten zich hierbij aan. De opstandelingen staken de landhuizen in brand, joegen de grootgrondbezitters weg of sloegen hen dood.

Alle boerenopstanden eindigden echter met een nederlaag. Waarom? Omdat het geen georganiseerde opstanden waren. Het ontbrak de opstandelingen aan een straffe discipline en dito leiding, terwijl zij bovendien geen duidelijk doel voor ogen hadden. De tsaristische troepen sloegen de acties der boeren op gruwelijke wijze neer, de opstandelingen werden gefolterd en ter dood gebracht.

Stromen bloeds vloeiden door het gehele

land. De boeren zijn ook niet in staat uit eigen kracht de overwinning in de bevrijdingsstrijd te behalen.

„Waarom mislukte de boerenopstand onder Poegatsjow of die onder Stepan Razin? Waarom speelden de boeren het destijds niet klaar de landheren weg te jagen? Omdat zij geen revolutionaire leider hadden, zoals de arbeidersklasse en die destijds ook niet konden hebben." 1)

De lijfeigenschap handhaafde zich in Rusland langer dan in de West-Europese landen. Dat was een van de oorzaken van de achterlijkheid van het tsaristische Rusland.

De landbouw ontwikkelde zich uiterst langzaam. De onvrije arbeid van de lijfeigen boer was weinig productief. De grond werd bewerkt met middeleeuwse werktuigen, de houten ploeg en houten eg.

Er waren in Rusland weinig fabrieken en bedrijven. Onder het systeem van de lijfeigenschap kon de industrie zich niet ontplooien. De ontwikkeling van de industrie vereist afzetmarkten voor de gefabriceerde goederen. De meerderheid van de bevolking bestond echter uit lijfeigen boeren, die geen geld hadden om waren te kopen. Wilde men fabrieken en bedrijven bouwen en in bedrijf stellen, dan had men vrije arbeidskrachten nodig. De lijfeigen boeren mochten echter zon-

1) *J. W. Stalin: Werke, deel 8, blz. 126, Dietz Verlag, Berlin 1953.*

der toestemming van de landheer het dorp niet verlaten en in de bedrijven gaan werken.

De opheffing van de lijfeigenschap en de beroving der boeren.

De lijfeigenschap remde de ontwikkeling van de industrie en landbouw en bood geen "mogelijkheid tot verhoging van de arbeidsproductiviteit. De hele loop der economische ontwikkeling in Rusland dreef naar de opheffing van de lijfeigenschap.

Steeds vaker en krachtiger stonden de lijfeigen boeren tegen hun heren op. Alleen al in 1858 kwam het tot 86 boerenonlusten.

Door de massale acties van de boeren kwam de Tsaar tot het inzicht, dat het beter was de boeren van bovenaf te bevrijden, dan af te wachten tot zij hun bevrijding zelf ter hand zouden nemen.

In 1861 werd de z.g. boerenhervorming ingevoerd: de tsaristische regering hief de lijfeigenschap op.

De boeren mochten na de hervorming niet meer als een waar worden gekocht of verkocht. De onderdrukking van de boeren door de landheren bleef evenwel bestaan. De tsaristische regering bracht de hervorming zodanig ten uitvoer, dat ze voordelig was voor de landheren. De boeren „kregen de vrijheid", nadat zij uitgeplunderd waren tot op het hemd. Bij de hervorming namen de landheren

meer dan een vijfde van de grond, die de boeren voor die tijd in gebruik hadden, in bezit. De van de boeren afgenomen stukken grond werden afgesneden stukken land genoemd. Hierdoor hielden de boeren nog min der grond over dan zij onder de lijfeigenschap in gebruik hadden. Bovendien werd die grond zo ongunstig verdeeld, dat de boeren de slechtste, vaak volkomen onbruikbare percelen grond kregen en ook het hooi- en weiland kwijt raakten.

De boeren moesten de landheren voor de hun resterende percelen ontzaggelijke afkoopsommen betalen. Zij werden gedwongen niet alleen hun stukken grond, maar ook hun „bevrijding" te vergoeden. De grond, die de boeren overhielden was 543 miljoen roebel waard, maar niettemin werd hun door afkoopsommen ongeveer 2 miljard (2.000 mil lioen) ontnomen. Dat was directe openlijke roof.

De Tsaar en de landheren „bevrijdden" de boeren op zo'n manier, dat dezen vervielen tot uitzichtloze schuldslavernij, in handen van de landheren.

De overblijfselen van de lijfeigenschap

De hervorming van 1861 vernietigde niet de voornaamste grondslag, waarop het stelsel van herendiensten berustte, het feodale grootgrondbezit. Het grootste en beste deel van de

grond bleef ook na de hervorming in de handen van de landheren. 30.000 landheren bezaten 70.000.000 desjatinen 1) land, d.w.z. even veel als 10.000.000 boerenbedrijfjes. Elke landheer had gemiddeld 2300 desjatinen grond, terwijl de helft van alle boerenbedrijven 1 tot 2 desjatinen bezat. „Waar moeten de kippen lopen?' ' vroegen de boeren zich af, wanneer zij het over hun stukje grond hadden. „Mijn hele grond kun je bedekken met mijn mantel", klaagden de Kaukasische bergboeren.

Op deze armzalige snippers land konden de boeren geen zelfstandig bedrijf uitoefenen. Zij moesten tegen de zwaarste voorwaarden grond pachten.

De landheren ontvingen jaarlijks van de boeren aan pachtsommen ongeveer 500 miljoen goudroebel.

Bovendien moesten de boeren in ruil voor het gebruik van landheerlijke grond, van hooi en weiland, de grond van de landheer met eigen werktuigen en paarden gratis bewerken. Dat werd afwerken genoemd. De landheren in het gouvernement Poltawa verlangden b.v. dat de boeren voor 1 desjaiine, die hun in gebruik werd gegeven, twee desjatinen landheerlijke grond bewerkten. Meestal was de boer gedwongen, aan de landheer als pacht voor de grond, in natura de helft van de ge hele oogst te betalen. Dat werd werk in halfpacht genoemd.

1) | *desjatine is 1.0925 ha.*

„Afwerken" en „halfpacht" waren overblijfselen van de lijfeigenschap. De onderdrukking door de feodale heersers, de geweldige belastingen en afkoopsommen aan de landheren, die niet zelden de verdiensten van het boerenbedrijf overtroffen, veroorzaakten de ondergang van de boerenmassa's. De boeren brachten zeer kleine oogsten binnen.

In de meeste hofsteden reikte het brood niet tot de nieuwe oogst. Wladimir Iljitsj Lenin beschreef de toestand van de boeren in het Tsaristische Rusland als volgt:

„De boer werd omlaag gedrukt tot het levenspeil van een bedelaar: hij huisde samen met het vee, kleepte zich in lompen, voedde zich met melde (een plant, die behoort tot de halfheesters). De boeren leden chronisch gebrek en vielen tijdens de steeds vaker terugkerende misoogsten bij tienduizenden aan honger en epidemieën ten offer."

De overblijfselen van de lijfeigenschap stonden de economische ontwikkeling van het land in de weg. De landheren achtten het voordeliger de arbeidskracht van de boeren, door middel van het afwerken en de halfpacht uit te buiten, dan machines en kunstmest te gebruiken, wat grote uitgaven ineens zou hebben geëist. Onder het zware juk van de landheren konden de boeren hun bedrijf niet verbeteren.

Vandaar de zeer grote achterstand van de

landbouw in het Rusland van v66r de revolutie, die herhaaldelijk tot misoogsten en hongersnood leidde.

De ontwikkeling van het kapitalisme in Rusland

Na de hervorming van 1861 begon het kapitalisme zich in Rusland tamelijk snel te ontwikkelen, hoewel er nog overblijfselen van de lijfeigenschap bestonden.

De bouw van industriebedrijven en de aanleg van spoorwegen werd op grote schaal ter hand genomen. Er werden fabrieken en bedrijven opgericht, rails gelegd, havens voor de zee- en binnenscheepvaart gebouwd. De handel leefde op. De oude steden breidden zich uit, nieuwe steden ontstonden.

Door de afschaffing van de lijfeigenschap kregen de fabrikanten goedkope arbeidskrachten van het platteland. Op zoek naar verdiensten, verlieten in het begin van de 20ste eeuw jaarlijks miljoenen boeren het dorp.

Kameraad Stalin zei hierover:

„Wat dwong de boeren uit het dorp naar de stad te vluchten? De vrees voor honger, voor werkloosheid, de omstandigheid, dat het dorp voor hen een stiefmoeder was en dat zij bereid waren uit het dorp zelfs bij de duivel te biecht te gaan om maar één of ander werk te vinden.”

Met de ontwikkeling van de kapitalistische

industrie nam het proletariaat toe. In 1865 hadden de grote bedrijven en de spoorwegen in Rusland 706.000 arbeiders in dienst. 25 jaar later, in 1890, had het aantal arbeiders zich meer dan verdubbeld. (1.433.000)

Aan het einde van de jaren negentig waren in de grote bedrijven, in de mijnbouw en bij de spoorwegen reeds 2.792.000 arbeiders werkzaam.

Het kapitalisme ontwikkelde zich niet al leen in de stad, maar ook op het platteland. Onder de lijfeigenschap hadden de boeren zich toegelegd op de besloten dorpshuishouding, d.w.z. op het verbouwen van graan en vlas en op de veehouderij, niet voor de verkoop, maar voor de landheer en voor eigen behoefte. Na opheffing van de lijfeigenschap, met het groeien van de industrie en van de steden steeg de vraag naar graan en andere voortbrengselen van landbouw en veeteelt. De boeren brachten hun producten steeds van kerm naar de markt. Daar werden zij ook toe gedwongen door de hoge belastingen. Het boerenbedrijf werd ingeschakeld in de warenhuishouding.

De ontwikkeling van de warenhuishouding leidde er toe, dat de talrijkste klasse van het voor-revolutionaire Rusland — de boerenklasse uiteen viel. In het dorp zonderde zich, uit de welvarende boeren, een bovenlaag van koelakken af, die land opkocht en pachtte. De koelakken hadden evenveel

paarden als alle overige boeren samen. Even als de landheer leefden zij van de arbeid van een ander, hadden landarbeiders en dagloners in dienst. De bloedzuigers van het dorp, de koelakken, onderdrukten de arme boeren en de landarbeiders op gruwelijke wijze.

Terwijl een handvol koelakken zich verrijkte, werd het grootste deel van de boeren geruïneerd en tot de bedelstaf gebracht. Vele boeren bezaten niet eens een paard. De armste boeren leefden niet van de opbrengst van hun bedrijfje, maar van loonarbeid. Naar hun toestand gerekend, stonden zij het dichtst bij de proletariërs. Lenin noemde ze half-proletariërs. Velen van hen raakten hun bedrijfje geheel kwijt en werden landarbeiders, dorpsproletariërs.

Tussen de koelakken en de dorpsarmoede stond de middelboer. Zelfs in jaren van goede oogst kon hij nauwelijks rondkomen, altijd stond de nood voor zijn deur. Slechts zeer weinig middelboeren konden zich tot koelakken opwerken. Meestal verarmde de middelboer, hij werd geruïneerd en vermeerderde de laag der dorpsarmoede.

In het tsaristische Rusland behoorde 65% van de boerenbedrijven aan de arme boeren, 20% aan de middelboeren, en 15% aan de koelakken. Het boerendom viel als klasse uiteen. Er ontstonden in het dorp, evenals in de stad, de klassen van de kapitalistische maatschappij: de bourgeoisie en het proletariaat.

Voor het stelsel der lijfeigenschap kwam het kapitalisme in de plaats.

De toestand van de arbeidersklasse in Rusland

De kapitalisten buitten de arbeiders op schandelijke wijze uit. Om grotere winsten in de zak te kunnen steken, streefden zij er naar, de arbeidstijd in de bedrijven zo lang mogelijk en het loon van de arbeiders zo laag mogelijk te houden.

De arbeiders in het tsaristische Rusland zwoegden voor de fabrikanten van de vroege morgen tot diep in de nacht. In de jaren '80 van de vorige eeuw was de werkdag in de bedrijven nimmer korter dan 12% uur, in de textielindustrie zelfs 14 tot 15 uur. De arbeiders kregen daarvoor een buitengewoon laag loon. Vrouwen en kinderen werkten evenveel uren als de mannen, maar werden nog veel slechter betaald. De uitbuiting van de spot goedkope vrouwen- en kinderarbeid was wijd verbreid. Zelfs dat miserabele loon werd de arbeiders slechts zelden geheel uitbetaald. De fabrikanten dwongen de arbeiders waren te kopen in de bedrijfswinkels tegen drievoudige prijs. Bovendien werden hun met de regelmaat van de klok geldboeten afgeperst. Een van de eerste Russische revolutionairen uit de arbeidersklasse, de wever Pjotr Moissejenko, schreef over de verschrikkelijke toestand

van de Russische arbeiders: „Mensen als wij moeten overal boeten voor betalen. Ga je met de pet op het hoofd langs het raam van de Directiekamer, dan moet je boete betalen; spreek je hardop in de woonkazerne, dan moet je boete betalen; zien ze je met de harmonica op straat, dan moet je boete betalen; heeft je vrouw een tweeling ter wereld gebracht, dan moet je boete betalen. Soms denkt men: was alles toch maar afgelopen!"

De arbeiders woonden in nietige kamers, in overvolle woonkazernes, in lemen hutten. In het Donetzbekken werden de verblijven aan de rand van de arbeidersnederzettingen dan ook „hondenhokken" genoemd.

In de woonkazernes heerste een vreselijk ruimtetekort. Verscheidene gezinnen waren in één kamer bij elkaar geperst. Er waren twee, maar ook wel drie slaappleaatsen voor de ongehuwden boven elkaar.

In 1902 stelde een inspecteur van politie een onderzoek in naar de stakingsbeweging in Moskou en schreef in het rapport aan zijn superieuren over de woningtoestanden van de arbeiders: „In kamertjes, die in negen boxen zijn ingedeeld, wonen 18 tot 24 personen, in elke box slaapt een gezin met kinderen. De box is nauwelijks twee meter lang en ongeveer anderhalve meter breed. "

De voeding van de arbeiders was karig, hun kleding slecht. Tuberculose en andere ziekten sleepten grote aantallen mensen in het graf.

Er was geen sociale behandeling werd uitsluitend verleend, maar een niet eens genoeg geld voor verzekering. Medische tegen betaling arbeidersgezin had nog het eten. De arbeiders werden vroegtijdig oud. Als er een ziek of arbeidsongeschikt werd, werd hij op straat gezet. Bijzonder ondraaglijk was de toestand van de werklozen. Voor de poorten van de fabrieken verdrongen zich steeds mensen, die vergeefs naar werk zochten. De werklozen kregen geen enkele ondersteuning.

De uitbuiting van de arbeiders bracht de kapitalisten reusachtige winsten. Volgens de berekeningen van Lenin ontvingen in 1908 2% miljoen arbeiders en arbeidsters een bedrag van 555.7 miljoen roebel aan loon, het handjevol ondernemers streek echter in het zelfde jaar een winst op van 568.7 miljoen roebel. Per arbeider bedroeg het loon per jaar gemiddeld 246 roebel, terwijl de kapitalisten een jaarlijkse winst maakten van 252 roebel per arbeider. De proletariër moest dus meer dan de helft van de arbeidsdag voor niets, voor de kapitalisten werken. Hij kon gemiddeld slechts 67 kopeken per dag verdienen en moest daarvan al zijn uitgaven aan voeding, woning en kleding, de opvoeding van de kinderen en medische hulp bestrijden.

In 1912 schreven arbeiders van de bolsjewistische krant „Zwesjda“: „Een jaar gaat voor bij, en de kapitalist kreeg een nieuwe onderkin van zatheid en zelfvertrouwen erbij,

de arbeider kreeg echter een nieuwe rimpel in het gezicht van het hongerbestaan en de zorg voor de komende dag."

Onverpoosd voor de kapitalist werken om tenslotte de straat op te vliegen, dat was het lot van de arbeiders in het tsaristische Rusland. Van zonsopgang tot laat in de avond voor de landheren en koelakken werken, dat was het lot van de miljoenen arme boeren.

De rechteloosheid van het werkende volk

Het oude Rusland werd geregeerd door de landheren en kapitalisten, met de tsaar aan het hoofd. In de steden hadden de landheren, kooplieden, kapitalisten en huizenbezitters het hoogste woord, in de dorpen dezelfde landheren en de koelakken. De grootste grondbezitter was de Tsaar. De tsarenfamilie bezat 8 miljoen desjatinen land. De klasse der landheren was het voornaamste steunpunt van het tsarisme. De tsaar heerste onbeperkt, hij vaardigde eigenmachtig wetten uit en benoemde de ambtenaren. Een dergelijke staatsorde, waarin het gekroonde staatshoofd onbeperkte erfelijke macht bezit, heet absolute monarchie.

De arbeiders en boeren hadden onder het tsarisme geen rechten, geen vrijheid. Het volk mocht niet over staatszaken meespreken, het mocht uit zijn midden geen vertegenwoordigers in de staatsorganen kiezen. Het tsarisme

verbood de arbeiders en boeren zich in organisaties te verenigen of vergaderingen te beleggen. De tsaristische autoriteiten stonden de werkende bevolking niet toe, organisaties te stichten en kranten uit te geven. De tsaristische politieagenten waakten, evenals het tsaristische leger en de rechtbanken over de belangen van de tsaar, de landheren en de kapitalisten. Het tsarisme legde de bevolking zware belastingen op, voor het onderhoud van de tsaar en zijn familie, van zijn hofhouding, het leger en het gehele staatsapparaat.

Het tsarisme voerde een regiem van weergaloze terreur om de arbeiders en boeren onder de duim te houden. Tot 1903 bestond in het tsaristisch Rusland de lijfstraf. Voor het geringste vergrijp, wegens het te laat voldoen aan hun afleveringsplichten, werden de boeren met de knoet gezeseld. Tegen de stakende arbeiders trad de politie op met de knoet en met vuurwapens.

Onder het volk deed het volgende liedje over de tsaar de ronde:

Ruslands tsaar, de rijksbestuurder,
Is des adels steunpilaar.
Hij is beul der proletaren
der boeren moordenaar.

De revolutionaire strijd van de arbeiders en boeren werd door het tsarisme op gruwelijke wijze onderdrukt. De revolutionaire strijders werden bij duizenden en nog eens

duizenden doodgeschoten of opgehangen. Honderdduizenden lieten hun leven in de tsaristische gevangenissen, bij de dwangarbeid en in de verbanning.

De tsaristische alleenheerschappij was de ergste vijand van het werkende volk. Alleen wanneer deze werd vernietigd zouden de arbeiders en boeren van Rusland hun bevrijding tot stand kunnen brengen.

Het tsaristische Rusland — een gevangenis der volken

Het tsaristische Rusland werd bewoond door tientallen verschillende nationaliteiten. De toestand van de arbeiders en boeren van de niet-Russische nationaliteiten was nog slechter dan die der Russische arbeiders en boeren. De niet-Russische volken in het tsaristische Rusland waren volkomen rechteloos. De werkende bevolking van de niet Russische nationaliteiten droeg onder het tsarisme een dubbel juk. Zij werd onderdrukt door eigen, inheemse uitbuiters en door de Russische landheren en kapitalisten.

Het tsarisme verstikte de nationale cultuur van de volken van Rusland. Het verbood de niet-Russische nationaliteiten eigen scholen te stichten en de kinderen in de moedertaal te onderwijzen. Ook het uitgeven van boeken en kranten in de nationale talen en de

ontwikkeling van een eigen literatuur en kunst waren verboden.

De bevolking van vele randgebieden van Rusland bestond doorgaans bijna uitsluitend uit analfabeten. In Azerbeidzjan waren er b.v. nog geen 10%, die konden lezen en schrijven, in Kazakstan slechts 2% en in Tadzjikistan vond men praktisch niemand, die kon lezen en schrijven.

Sommige volken van Rusland bezaten niet eens een eigen geschreven taal, een eigen alfabet.

De landheren en de bourgeoisie hielden de economische ontwikkeling van de nationale randgebieden tegen. Zij persten er grondstoffen uit, verhinderden het opkomen van een inheemse industrie en deden alles om de economische achterlijkheid van Midden-Azië en van de andere nationale randgebieden tot in lengte van dagen te handhaven.

Het tsarisme vernederde en krenkte de niet-Russische nationaliteiten op alle mogelijke manieren. Het wakkerde bewust nationale twisten tussen de volken van Rusland aan, hitste het ene volk tegen het andere op, organiseerde Jodenpogroms en Tataars-Armeense moordpartijen. „Verdeel en heers", dat was de politiek van de tsaristische alleenheerschappij. Daarmee wilde zij de krachten van het werkende volk verzwakken, het volk verdelen en onderdanig houden.

De economische achterlijkheid van Rusland, zijn afhankelijkheid van het buitenlandse kapitaal

Rusland betrad later dan andere landen de weg van het kapitalisme en bleef in zijn economische ontwikkeling bij deze achter.

Rusland was een achterlijk agrarisch land, waar het op het klein-bezit berustende, weinig productieve individuele boerenbedrijf overheerste. Volgens de volkstelling van 1897 hield 5/6 van de bevolking zich met landbouw en veeteelt bezig, en slechts ongeveer 1/6 der bevolking was werkzaam in de industrie, in de handel, het verkeerswezen en het bouwbedrijf.

Vele belangrijke takken van industrie, zoals de werktuig-machinebouw, de automobiel-industrie, de chemische industrie, bestonden in het Rusland van voor de revolutie in het geheel niet. Het grootste deel van de bedrijfsuitrustingen werd uit het buitenland ingevoerd. Rusland kocht in het buitenland werkbanken, elektrische uitrustingen, landbouwmachines en zelfs zeisen. Zoals Lenin aantoonde, was het ijzerverbruik in Rusland 50 jaar na de landhervorming tot het vijfvoudige gestegen en desondanks was Rusland nog altijd een achterlijk land, dat ten aanzien van de voorziening met moderne productiewerktuigen er viermaal slechter voorstond

dan Engeland, vijfmaal slechter dan Duitsland en tienmaal slechter dan Amerika.

Tengevolge van zijn economische achterlijkheid raakte het tsaristische Rusland in steeds grotere afhankelijkheid van het West-Europese kapitalisme.

De belangrijkste takken van industrie bevonden zich in handen van buitenlandse kapitalisten. Zo was de helft van de petroleumindustrie en driekwart van de steenkolen- en ijzer- en staalindustrie in handen van Engelse, Franse, Duitse en Belgische kapitalisten. Eigenaar van de petroleumvelden van Bakoe was de buitenlandse kapitalist Nobel. De grootste industriestad van het Donetzbekken heette Joesowka naar de Engelse kapitalist Hughes (lees: Joehs), die eigenaar was van het ijzer- en staalbedrijf en van de aangrenzende kolenmijnen aldaar.

De buitenlandse kapitalisten buiten de Russische arbeiders meedogenloos uit. Zij staken in Rusland een winst van minstens 200 miljoen goudroebel per jaar in hun zak.

De tsaristische regering nam in Frankrijk, Engeland en andere staten reusachtige leningen op. De in het buitenland geleende gelden werden gebruikt voor de uitrusting van het leger en voor het onderhoud van het politieapparaat.

De bankiers van Londen en Parijs verstrekten het tsaristische Rusland geld tegen voorwaarden, die de onafhankelijkheid

van het land aantastten, en verhoogden daarmee zijn afhankelijkheid van het buitenlandse kapitaal.

Het tsarisme perste jaarlijks 600 tot 700 miljoen goudroebel uit de bevolking om de renten voor de buitenlandse leningen te kunnen aflossen.

Kort voor de eerste wereldoorlog sloot de tsaristische regering geheime verdragen met de regeringen van Engeland en Frankrijk. In deze verdragen verplichtte het tsarisme zich, in geval van oorlog enige miljoenen Russische soldaten op de been te brengen. De Russische soldaat moest dus voor de winsten van de Engelse en Franse kapitalisten vechten.

De politiek van de tsaristische regering, van de Russische landheren en kapitalisten leidde er dus toe, dat Rusland steeds afhankelijker werd van buitenlandse staten en een halfkolonie van het Westeuropese kapitalisme, met name van het Engelse en Franse kapitalisme.

De eerste stappen van de arbeidersbeweging in Rusland

In de tweede helft van de negentiende eeuw ontwikkelde het proletariaat van Rusland zich tot een sterke macht. De meeste arbeiders waren geconcentreerd in Petersburg, Moskou, Iwanowo-Wosnessensk, Jaroslawl, Nisjni Nowgorod, Jekaterinoslaw, in het Donbekken,

in de Oeral, in Bakoe en in andere grote industrie centra.

Reeds in de jaren zeventig van de negentiende eeuw begon de arbeidersklasse van Rusland te ontwaken en strijd te voeren tegen de kapitalisten. Het lage arbeidsloon, de geldstraffen, de afzetterij en het bedrog bij het uitbetalen van het loon maakten een eind aan het geduld van de arbeiders. Zij gingen steeds vaker in staking en stelden aan de ondernemers eisen voor het verbeteren van hun toestand.

In die jaren nam de arbeidersbeweging vaak de vorm van spontane acties aan. De arbeiders vernielden de bedrijfswinkels en -kantoren. De arbeidersbeweging was destijds nog ongeorganiseerd en had geen duidelijk doel voor ogen.

Aanvankelijk streeden de arbeiders overwegend voor economische eisen, voor verkorting van de lange werkdag, voor loonsverhoging, voor afschaffing van de geldstraffen.

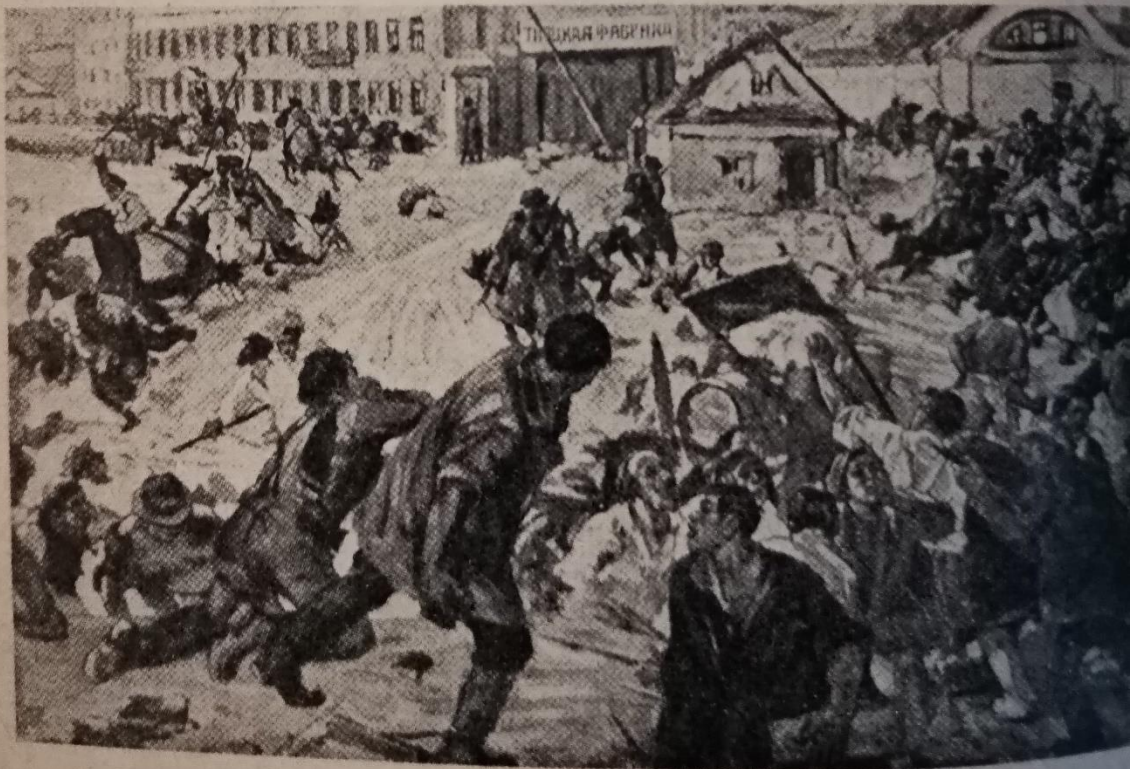
De arbeidersklasse kon zich echter niet tot deze eisen beperken. Zij moest niet alleen strijden voor het verbeteren van haar arbeidsomstandigheden, maar ook voor het vernietigen van het gehele kapitalistische stelsel. Over dit stelsel waakte het tsarisme met zijn troepen, zijn politie, zijn ambtenarencorps. Zelfs wanneer de arbeiders zeer bescheiden economische eisen stelden, beschermde het tsarisme de kapitalisten en trad brutaal tegen

„Bartsjina” (gedwongen arbeid door
lijfeigenen)

reproductie van een houtsnede
uit de 18e eeuwse uitgave
„Een spiegel van het dorp”

„Een staking”
reproductie van een schilderij van Drozdow

Slachtoffers van de schietpartij
door Tsaristische troepen op de stakers
in de Lena goudvelden

Tsaristische politie opent het vuur
op ongewapende demonstranten
Petrograd, juli 1917

de arbeiders op. De tsaristische overheid bracht de politie en het leger in het geweer tegen de weerloze stakers en sloeg de acties van de arbeiders neer. De actieve arbeiders werden in de gevangenis geworpen en als dwangarbeiders gedeporteerd.

Teneinde de heerschappij der kapitalisten tot een einde te brengen, moest niet alleen de economische strijd tegen afzonderlijke kapitalisten worden gevoerd, maar ook de politieke strijd tegen de tsaristische alleenheerschappij, — het tsarisme moest ten val gebracht worden.

Er waren vooruitstrevende arbeiders die begonnen te begrijpen, dat de arbeidersklasse de hoofdrol moest spelen bij het omverwerpen van het tsarisme. Pjotr Alexejew, een wever die wegens revolutionaire propaganda gearresteerd werd, verklaarde in 1877 voor het gerecht: „De miljoenenmassa van het werkende volk zal haar machtige arm opheffen en het op de bajonetten der soldaten rustende juk van het despotisme (op grove willekeur berustende alleenheerschappij) zal tot stof vergaan.”

In de jaren zeventig en tachtig van de 19e eeuw braken in Rusland talrijke stakingen uit. De grootste daarvan was de staking in de fabriek van Morozow in Orechowo-Soejewo, 8000 wevers van deze fabriek legden in Januari 1885 het werk neer en eisten in de eerste plaats afschaffing van de afgeperste geldstraffen.

De arbeiders hielden zich goed. Eerst toen alle leiders en 600 actieve arbeiders door de politie gearresteerd waren, kon de staking neergeslagen worden. De staking bij Morozow toonde de kracht en de georganiseerdheid van de arbeiders en had een grote invloed op de groei van de Russische arbeidersbeweging.

Toentertijd ontstonden in Rusland ook de eerste Marxistische kringen, die een grote rol speelden bij het verbreiden van de leer van Marx en Engels. Deze kringen toonden duidelijk aan, dat ook in Rusland de revolutionairen hun hoop vooral op het proletariaat moesten vestigen, dat van jaar tot jaar toeneemt, zich ontwikkelt en organiseert en dat tengevolge van zijn positie de meest revolutionaire klasse der maatschappij is. De Marxistische kringen van die tijd, die deze juiste ideeën propageerden, waren echter in de praktijk nog niet met de arbeidersbeweging verbonden. De Marxistische kringen en de arbeidersbeweging hadden geen voeling met elkaar.

Het was nodig, de ideeën van het Marxisme, de ideeën van het wetenschappelijke socialisme, in de arbeidersbeweging uit te dragen. Met andere woorden, het socialisme moest verenigd worden met de zich spontaan ontwikkelende arbeidersbeweging. Het ging er om, de arbeidersklasse het socialistisch bewustzijn bij te brengen. „Zonder kennis zijn de arbeiders weerloos, met kennis zijn zij een macht”, schreef Lenin.

De arbeidersbeweging heeft het socialisme nodig, zoals een schip het kompas, om met succes door alle stormen heen het doel te kunnen bereiken.

De taak, om het socialisme met de arbeidersbeweging te verenigen, werd volbracht door de revolutionaire Marxisten van Rusland, die door Lenin en Stalin in de hechte strijdvaardige partij van het proletariaat, de partij der bolsjewiki, werden samengebundeld.

De schepping van de Bolsjewistische Partij

W. I. Lenin leidde Marxistische arbeiderskringen in Petersburg en verenigde deze in 1895 tot een „Strijdbond ter bevrijding der arbeidersklasse“. De „Strijdbond“ leidde de massabeweging van de arbeiders en verbond de strijd voor economische eisen met de politieke strijd tegen het tsarisme. Op die manier voltrok Lenin als eerste in Rusland de vereniging van het socialisme met de arbeidersbeweging.

Lenin's „Strijdbond ter bevrijding van de arbeidersklasse“ was de kiem van de revolutionaire proletarische partij. Naar dit voorbeeld ontstonden ook in andere steden van Rusland „strijdbonden“.

Hun streven was er op gericht, zich tot een eensgezinde partij van het Russische proletariaat te verenigen.

In Maart 1898 kwamen de vertegenwoordigers van enige sociaaldemocratische organisaties van Rusland illegaal in Minsk bijeen. Dat was het 1ste Partijcongres. Er namen negen personen aan deel. Het Congres proclameerde de oprichting van de Russische Sociaal Democratische Arbeiders Partij (RSDAP).

In feite echter was deze partij nog niet tot stand gekomen. De afwezigheid van Lenin, die destijds in de verbanning leefde, was van invloed op het werk van het congres. Het congres ontwierp nog geen program en geen statuten van de partij. Het op het congres gekozen Centraal Comité werd spoedig gearresteerd. De sociaaldemocratische organisaties werkten als voorheen op eigen gelegenheid. Ze hadden geen eensgezinde lijn en geen eensgezinde leiding.

In de verbanning overdacht Lenin in alle bijzonderheden het plan tot vereniging van alle revolutionaire sociaaldemocratische organisaties, het plan tot schepping van een partij. Hij kwam tot de slotsom, dat in de eerste plaats een groots opgezette politieke krant voor geheel Rusland moest worden georganiseerd.

Deze krant moest de afzonderlijke Marxistische kringen en organisaties met elkaar verbinden en de vorming van de partij voorbereiden.

Na zijn terugkeer uit de verbanning organiseerde Lenin zo'n krant. Ze verscheen voor

het eerst in December 1900 onder de naam „Iskra" (De Vonk).

Naast de titel stonden de woorden: „Uit de vonk zal de vlam verrijzen". De „Iskra" werd in het buitenland uitgegeven en in het geheim naar Rusland getransporteerd. De tsaristische overheid bedreigde de colporteurs van de „Iskra" met gevangenis en verbanning. Niettemin werd de krant in het gehele land verspreid. Zij had haar vertrouwensmensen of agenten. In vele steden ontstonden organisaties van „Iskra"-aanhangers. In Transkaukasië werd de „Iskra"-organisatie door J. W. Stalin geleid.

Onder zijn redactie verscheen de Georgische illegale krant „Brdzola" (De Strijd), na de „Iskra" de beste Marxistische krant in Rusland.

Lenin's „Iskra" speelde een grote rol bij de vorming van de revolutionaire Marxistische partij. Ze werkte het ontwerp voor het partijprogram en voor de partijstatuten uit, voedde de voorhoede van de arbeidersklasse van Rusland op de grondslag van het revolutionaire Marxisme op en sloot haar aaneen. Uit de door Lenin ontstoken „Vonk" is allengs de vlam van het grote revolutionaire vuur ontstaan.

Lenin's „Iskra" bereidde door haar succesvolle activiteit de bijeenroeping van het Tweede Partijcongres voor, dat in 1903 in Londen werd gehouden. De belangrijkste aangelegenheid

van het Congres was het aannemen van het Partijprogramma. De partij moest in de eerste plaats haar voornaamste doeleinden en de wegen om deze te bereiken duidelijk formuleren. Dit werd in het programma van de partij ook gedaan.

Het door het Tweede Congres aangenomen programma van de RSDAP was het strijdprogramma van de revolutionaire partij van het proletariaat. Het programma vermeldde, dat het einddoel van de partij was, de particuliere eigendom van de productiemiddelen op te heffen, de uitbuiting van de ene mens door de andere en de verdeling van de maatschappij in klassen af te schaffen, dat wil zeggen: het kapitalistische maatschappelijke stelsel door een socialistisch stelsel te vervangen. Het partijprogramma wees er op, dat hiertoe de socialistische revolutie moet worden voltrokken en de dictatuur van het proletariaat moet worden ingesteld. Dit gedeelte van het programma, waarin het einddoel van de Partij werd omschreven, vormde het maximumprogramma.

De Partij kon de arbeidersklasse niet zonder meer tot de socialistische revolutie brengen. Daartoe moest eerst nog de tsaristische alleenheerschappij omvergeworpen worden, moesten de overblijfselen van de lijfeigenschap worden vernietigd en moest daarmee de weg naar de socialistische revolutie worden gebaad. In het partijprogramma werden als de directe taken van de Partij neergelegd:

omverwerping van de tsaristische alleenheerschappij, de oprichting van een democratische republiek, invoering van de achturedag, vernietiging van alle overblijfselen van de lijfeigenschap op het platteland en het teruggeven van het land, dat de grootgrondbezitters van de boeren hadden geroofd (de „afgesneden stukken land"). Later vervingen de Bolsjewiki de eis tot teruggave van de „afgesneden stukken land", door de eis van confiscatie van het gehele bodembezit der landheren. Dat deel van het program, dat de naastbijliggende taken van de Partij omschreef, vormde het minimumprogram.

De Partij kon zich niet beperken tot het aannemen van een program. Er moest klaar en duidelijk worden vastgesteld hoe de Partij moest zijn opgebouwd en hoe zij haar werk diende te verrichten, dat wil zeggen; er moesten partijstatuten worden uitgewerkt. In verband met deze vraagstukken, vooral in verband met de vraag, wie lid van de Partij kon zijn, ontbrandde er op het tweede Partijcongres een heftige discussie.

Lenin streed voor het scheppen van een werkelijk strijdvaardige proletarische partij, die in staat was leiding te geven aan de strijd van de arbeidersklasse voor de omverwerping van tsarisme en kapitalisme.

Hij stond op het standpunt, dat men om lid van de Partij te zijn, in één van de

Partijorganisaties moet werken en zich aan de Partijbesluiten moet onderwerpen.

De opportunisten, d.w.z. de lieden die verraad pleegden aan het Marxisme en opkwamen voor een compromis met de bourgeoisie, beweerden, dat het Partijlid niet tot een Partijorganisatie hoefde te behoren. Zij wilden de Partij veranderen in een vaag, vormeloos mengelmoes van afzonderlijke personen en zij verzetten zich tegen het vormen van een strijdbare revolutionaire partij van het proletariaat.

De meningsverschillen hieromtrent leidden tot een splitsing van het Tweede Partijcongres in twee groepen. Tijdens de verkiezingen voor de centrale Partijinstanties stemde de meerderheid (Russisch: Bolsjinstwo) van de afgevaardigden op de aanhangers van Lenin, de minderheid (Russisch: mensjinstwo) op de opportunisten. Van die tijd af noemde men de aanhangers van Lenin bolsjewiki en de aanhangers van de minderheid van het Partijcongres mensjewiki.

De meeste sociaaldemocratische organisaties in Rusland sloten zich bij de bolsjewiki aan. Kameraad Stalin zat destijds in de gevangenis. Toen hij van de besluiten van het tweede Partijcongres hoorde, koos hij vastbesloten de kant van Lenin, de kant van de bolsjewiki.

Zo werd het fundament gelegd voor de Partij der bolsjewiki, de strijdvaardige revolutionaire Partij van het proletariaat, wier taak

het was, het werkende volk van Rusland aan te voeren bij het omverwerpen van tsarisme en kapitalisme.

De schepping van de revolutionaire arbeiderspartij was voor de overwinning van de arbeidersklasse van beslissende betekenis.

Waarom ging de Parijse Commune van 1871 te gronde? Vooral omdat dat de Parijse arbeiders in die tijd geen eigen strijdbare revolutionaire Partij hadden.

De arbeidersklasse kan haar historische taak, die bestaat uit het vernietigen van het kapitalisme en uit de opbouw van het communisme, alleen oplossen wanneer zij in haar strijd wordt geleid door een strijdvaardige, revolutionaire, Marxistische Partij.

Lenin en Stalin schiepen zo'n partij, de partij der bolsjewiki. Deze partij sloot de miljoenenmassa der werkers tot een machtig leger aaneen en leidde haar naar de omverwerping van tsarisme en kapitalisme.

In Rusland onderging de revolutionaire beweging in die tijd een machtige opleving. In Petersburg, Rostov, Batoem en andere steden vonden grote demonstraties en stakingen plaats. In 1903 was het gehele Zuiden van Rusland in de greep van een algemene staking van de arbeiders. In de Oekraïne en het Wolgagebied ontwikkelde zich een brede boerenbeweging. De revolutie in het land werd rijp en kwam naderbij.

De eerste Russische revolutie

In Rusland kwam het kapitalisme tot ontwikkeling, maar tegelijkertijd bestonden er nog talrijke feodale overblijfselen. Rusland was destijds een haard van alle mogelijke onderdrukking.

Hier kwam de grootste volksrevolutie aller tijden tot rijpheid, aan het hoofd waarvan het meest revolutionaire proletariaat ter wereld stond, dat een betrouwbare bondgenoot had in de revolutionaire boerenmassa van Rusland. Rusland werd het centrum van de internationale revolutionaire beweging en het Russische proletariaat de voorhoede van het wereldproletariaat.

In Januari 1904 brak tussen het tsaristische Rusland en het imperialistische Japan een oorlog uit, waaraan veroveringsplannen in het Verre Oosten ten grondslag lagen. De volksmassa's van Rusland wilden deze oorlog niet. Daar het tsaristische leger slecht uitgerust en opgeleid was en aangevoerd werd door corrupte generaals, leed het nederlaag op nederlaag.

Het tsarisme had gehoopt dat de oorlog zijn positie zou versterken en de naderende revolutie zou tegenhouden. In werkelijkheid schokte de Russisch-Japanse oorlog het tsarisme nog meer en bespoedigde hij de revolutie.

In December 1904 vond onder leiding van

kameraad Stalin een machtige, goed georganiseerde staking van de arbeiders van Bakoe plaats. Deze staking was het signaal voor revolutionaire acties in Transkaukasië en in andere gebieden van Rusland, een bliksemstraal aan de vooravond van de grote revolutionaire storm.

De eerste Russische revolutie begon. Volgens haar karakter was het nog geen socialistische, maar een burgerlijk-democratische revolutie. Haar slagen richtten zich tegen de landheren en de tsaristische alleenheerschappij. De voornaamste hinderpalen in de ontwikkeling van Rusland waren destijds het tsarisme en de overblijfselen van de lijfeigenschap. Het uit de weg ruimen daarvan was de belangrijkste taak van deze Russische revolutie.

Wie was in staat zich aan het hoofd van deze revolutie te plaatsen en haar naar de overwinning te leiden? De bourgeoisie was tegen de overwinning van de revolutie, tegen de omverwerping van de alleenheerschappij. Er bestond voor haar niets ergers dan de groeiende beweging van arbeiders en boeren. De bourgeoisie vreesde, dat het volk, wanneer het eenmaal de overwinning op het tsarisme had behaald, de wapens tegen haar zou keren. De kapitalisten hadden de tsaristische macht nodig als knoet tegen de arbeiders en boeren. Juist daarom was de bourgeoisie bereid, het volk te verraden en op kosten van het volk

een overeenkomst met het tsarisme aan te gaan.

De bolsjewiki waren van mening, dat alleen het proletariaat in staat was, zich aan het hoofd te plaatsen van de burgerlijk-democratische revolutie in Rusland en deze tot het einde toe door te zetten.

Het proletariaat had belang bij deze overwinning ten einde het tsarisme omver te kunnen werpen en dan de strijd te kunnen opnemen voor de overgang van de burgerlijk-democratische revolutie naar de socialistische revolutie.

Een betrouwbare bondgenoot van het proletariaat in de burgerlijk-democratische revolutie kon alleen de revolutionaire boerenmassa zijn. Ook zij had belang bij de overwinning van de revolutie, want slechts langs deze weg kon zij afrekenen met de grootgrondbezitters en hun grond in bezit krijgen. De bolsjewiki beschouwden het bondgenootschap van het proletariaat met de boeren als de kracht, die in staat is, de alleenheerschappij tot een eind te brengen. De mensjewiki daarentegen schreven de hoofdrol in de revolutie aan de bourgeoisie toe, betwistten de leidende rol van het proletariaat en ontkenden de noodzakelijkheid van een bondgenootschap van de arbeidersklasse met de boeren.

De „bloedige Zondag“, 9 (22) Januari 1905, was het begin van de Russische revolutie. Op die dag trokken de arbeiders van Petersburg

met hun gezinnen naar de tsaar om hem een petitie te overhandigen, waarin zij hem verzochten een aantal vrijheden toe te staan, een constituerende vergadering ter verandering van de staatsinrichting van Rusland bijeen te roepen, gelijkheid van allen in de wet vast te leggen, de achturedag in te voeren en de grond aan de boeren over te dragen.

De tsaar gaf zijn troepen bevel op de ongewapende arbeiders te schieten. Meer dan 1000 arbeiders werden op die dag gedood, meer dan 2000 gewond.

De tijding van de bloedige misdaad schokte Rusland. Overal begonnen stakingen, die een uitgesproken politiek karakter droegen. De arbeiders legden het werk neer en trokken de straat op onder de leuze: „Weg met de tsaar! " Na de stad begon zich het platteland te verheffen. De boeren overvielen de landgoederen, staken de landhuizen van de grootgrondbezitters in brand en namen op een aantal plaatsen met geweld grond van de landheren in bezit. De arbeiders- en boerenbeweging had ook invloed op de strijdkrachten.

In Juni 1905 brak op de Zwarte Zeevloot, op de pantserkruiser „Potjemkin", een opstand uit.

De bolsjewiki werkten een duidelijke stellingname uit t.a.v. de aan de gang zijnde revolutie. Het Derde Partijcongres, dat in April 1905 bijeenkwam, stelde vast, dat het proletariaat de leider van de revolutie was, dat het

zich zou moeten verheffen en zijn bondgenoot, de boeren, moest aanvoeren in de beslissende stormloop tegen de tsaristische alleenheerschappij.

Als het belangrijkste middel voor de omverwerping van het tsarisme beschouwde het Congres de gewapende opstand van het volk.

De politieke massastakingen van de arbeiders, die in Rusland voor het eerst op zulk een grote schaal plaats hadden, speelden een grote rol bij de revolutionaire mobilisatie van de massa's en bij de voorbereiding tot de gewapende opstand.

In October brak in geheel Rusland een politieke staking uit, die geleid werd door de arbeidersklasse. Het hele leven van het land kwam tot stilstand. De fabrieken, mijnen, spoorwegen, ja, zelfs de scholen en rijksbureaux staakten het werk. De macht van de tsaristische regering was verlamd. De geschrokken tsaar proclameerde op 17 October 1905 een manifest, waarin hij het volk vrijheid beloofde. Dat was echter kennelijk bedrog. De tsaristische regering wilde slechts tijd winnen om krachten te verzamelen en de revolutie in bloed te smoren. In de dagen van de October-staking, in het vuur van de revolutie, schiepen de arbeidersmassa's nieuwe organen, de Sowjets 1) van Arbeidersafgevaardigden.

1) Sowjet betekent Raad. Deze werd in 1905 door de arbeiders van de bedrijven gekozen. In 1917 Raden van arbeiders en boeren.

Er ontstonden Sowjets in Moskou, Petersburg, Iwanowo-Wosnessensk en andere grote steden. De bolsjewiki achtten deze van grote betekenis. Zij zagen in de Sowjets organen van de gewapende opstand en van de revolutionaire macht.

In November 1905 keerde W. I. Lenin naar Rusland terug. Terwijl hij zich voor de tsaristische gendarmes en spionnen verborgen hield, nam Lenin in die dagen rechtstreeks deel aan de voorbereiding van de gewapende opstand. De revolutionaire strijd van de Transkaukasische arbeiders werd door J. W. Stalin geleid. Op een meeting in Tiflis in October 1905 verklaarde kameraad Stalin: „Wat hebben wij nodig om werkelijk te overwinnen? Daartoe zijn drie dingen nodig: ten eerste: wapens, ten tweede: wapens, ten derde: wapens, en nog eens: wapens!" 1)

In December 1905 ontmoetten W. I. Lenin en J. W. Stalin elkaar voor het eerst op de partijconferentie in Tammerfors (Finland). Voordien hadden zij met elkaar in briefwisseling gestaan of door tussenkomst van kameraden contact met elkaar onderhouden.

De bolsjewiki riepen de arbeiders- en boerenmassa's tot de gewapende opstand op en zetten hen uiteen, dat het tsarisme slechts door middel van de opstand ten val gebracht kon worden.

1) De Geschiedenis van de Communistische Partij der Sowjet-Unie (Bolsjewiki, blz. 98, Pegasus 1950.

In December 1905 kwam het onder leiding van de bolsjewiki tot de opstand in Moskou. Negen dagen lang streden duizenden Moskouse arbeiders heldhaftig op de barricaden.

Bijzonder hardnekkig weerden zich de opstandelingen in het district Presnja. Maar de Moskouse opstand werd neergeslagen. De eerste Russische revolutie eindigde met een nederlaag.

Deze nederlaag had een reeks van oorzaken. Ten eerste bestond er destijds nog geen hecht bondgenootschap van de arbeiders en boeren tegen de alleenheerschappij. De boeren verhieven zich weliswaar tot de strijd tegen de landheren, maar begrepen nog niet, dat de tsaar met de landheren gemene zaak maakte.

Een aanzienlijk deel van de boeren geloofde destijds nog in de tsaar. Dat was ook van invloed op de houding van het leger, dat voor het grootste deel uit boerenzoons bestond. Er braken in enige onderdelen van het tsaristische leger en van de vloot wel onlusten uit, maar de meerderheid van de soldaten hielp de tsaar nog de revolutie neer te slaan.

Enige lagen van de arbeiders kwamen slechts langzaam in beweging en namen pas aan de strijd deel, toen de voorhoede van het proletariaat door de strijd reeds verzwakt was. Terwijl de bolsjewiki de massa's opriepen het tsarisme omver te werpen, remden

de bolsjewiki op alle mogelijke wijzen de ontwikkeling van de revolutie.

De Westeuropese imperialisten hielpen de tsaristische alleenheerschappij de revolutie neer te slaan, door het tsarisme voor dit doel grote leningen te verstrekken.

Ondanks de nederlaag speelde de revolutie van 1905 een grote rol in het leven van Rusland. Zij ondermijnde de tsaristische alleenheerschappij. De arbeiders en boeren leerden veel uit de ervaringen van de revolutie. De revolutie bewees, dat het tsarisme de gezworen vijand was van het volk en dat de bourgeoisie de bondgenoot van het tsarisme was.

De revolutie toonde aan, dat de tsaar en de landheren alleen door de arbeidersklasse, in bondgenootschap met de boeren, onder leiding van de bolsjewistische partij, omvergeworpen konden worden.

De bolsjewiki bereiden de massa's op een nieuwe revolutie voor

Na de nederlaag van de eerste Russische revolutie trad het tsarisme op gruwelijke wijze tegen de arbeiders en boeren van Rusland op, in de eerste plaats tegen de bolsjewiki. Massale arrestaties en terechtstellingen waren aan de orde van de dag.

Voor de bolsjewiki brak weer een harde tijd aan, maar zij lieten de moed niet zakken. De bolsjewiki wisten dat een nieuwe revolutie

onvermijdelijk was. Zij hielden hun partijorganisaties in stand en versterkten die met alle kracht. Lenin en Stalin bereidden de Partij en de arbeidersklasse op nieuwe revolutionaire gevechten voor.

Zo niet de mensjewiki. Zij beschouwden de revolutie beëindigd en distancieerden zich op schandelijke wijze van de revolutionaire eisen van het proletariaat. De mensjewiki stelden voor, zich met het tsaristische systeem te verzoenen, zich daaraan aan te passen en te trachten tegen de prijs van afzwering van de strijd voor de revolutie van de tsaristische regering toestemming zien te verkrijgen als legale partij te bestaan.

Zij ondermijnden en woelden in de Partij, om haar te vernietigen. Dat maakte een verder samengaan van de bolsjewiki in één partij met de mensjewiki volkomen onmogelijk. De bolsjewiki hadden door de jaren heen onverzoenlijk gestreden tegen de verraderlijke lijn van de mensjewiki. Nu was het echter zaak, definitief met de mensjewiki te breken, de partij van hen te zuiveren en de bolsjewiki in een zelfstandige Marxistische partij samen te bundelen.

In Januari 1912 vond in Praag een al-Russische Partijconferentie plaats. Deze werd geleid door W. I. Lenin.

J. W. Stalin bevond zich destijds in de verbanning. De Praagse conferentie verdreef de mensjewiki uit de Partij en formeerde de

bolsjewistische partij als een zelfstandig bestaande partij.

De Conferentie koos een Centraal Comité van de Partij, bestaande uit Lenin, Stalin, Ordzjonikidze, Swerdlow, Kalinin, Spandarjan e.a. Bovendien werd een centrum gevormd voor de praktische leiding van het revolutionaire werk in Rusland. (Het Russische Bureau van het Centraal Comité) met kameraad Stalin aan het hoofd.

Kameraad Stalin vluchtte uit de verbanning en kwam illegaal naar Petersburg om zich aan het hoofd te stellen van het Russische Bureau van het Centraal Comité.

De gebeurtenissen maakten het duidelijk dat de bolsjewiki als enigen de toenmalige situatie juist hadden beoordeeld.

In Rusland begon een nieuwe revolutionaire opleving.

In April 1912 schoten tsaristische beulsknechten op stakende arbeiders op de goudvelden aan de Lena in Siberië. Er werden meer dan 500 arbeiders gedood en gewond. Dit bloedbad bracht het gehele land in beroering. Het Russische proletariaat beantwoordde dit met massale stakingen, met demonstraties en meetings. Een nieuwe machtige stroom van de arbeidersbeweging kwam op gang. In de dagen van de revolutionaire opleving stichtten Lenin en Stalin het strijdorgaan van de arbeiders, de „Prawda“.

Het eerste nummer van de „Prawda“

verscheen op 22 April (5 Mei) 1912. Dat was een echte feestdag voor de arbeiders. Sindsdien wordt de 5de Mei telkenjare als feestdag van de communistische pers gevierd.

De „Prawda" speelde een grote rol bij de ontwikkeling van de revolutionaire beweging. Zij won de brede massa van de arbeidersklasse voor het bolsjewisme en bereidde haar voor op de revolutie.

Kameraad Stalin schreef: „De „Prawda" van 1912 was het leggen van het fundament voor de overwinning van het bolsjewisme in 1917 " 1)

De „Prawda" was blootgesteld aan onophoudelijke vervolgingen van de zijde der politie. Niet zelden drong de politie de drukkerij binnen om de zojuist gedrukte nummers in beslag te nemen. Acht keer verbood de tsaristische regering de krant, doch met de ondersteuning van de arbeiders begon zij telkens opnieuw te verschijnen onder andere namen: „Za Prawdoe" („Voor de Waarheid"), „Poetj Prawdy" („De Weg der Waarheid"), „Troedowaja Prawda" („De Waarheid van de Arbeid") enz.

De revolutionaire beweging van de arbeiders greep steeds verder om zich heen. In geen land was de arbeidersklasse zo compact in grote bedrijven verenigd als in Rusland. In 1910 was in de grote bedrijven met 500 arbeiders

1) *De Geschiedenis van de CPSU. (Bolsjewiki, blz. 184, Pegasus 1950.*

en meer ongeveer 54%, d.w.z. meer dan de helft van alle arbeiders, geconcentreerd.

Kameraad Stalin schreef: „De groei en de samentrekking van het proletariaat in de grote ondernemingen maakten de arbeidersklasse van Rusland, bij het bestaan van zulk een revolutionaire partij als de partij der bolsjewiki, tot de allergrootste kracht in het politieke leven van het land." 1)

De door Lenin en Stalin geleide Partij der bolsjewiki leidde de arbeiders en boeren naar een nieuwe revolutie.

In het begin van 1914 ontwikkelden zich met nieuwe kracht arbeidersstakingen.

Op 1 Mei 1914 staakten in Rusland meer dan een half miljoen arbeiders. In Mei begon de algemene staking van de Bakoese arbeiders. Als teken van solidariteit met de arbeiders van Bakoe gingen ook de arbeiders van Petrograd, Moskou en andere steden in de strijd.

Er werden barricaden in de straten opgeworpen. De hoofdstad werd in een legerkamp veranderd. De woorden van de arbeiders na de nederlaag van de eerste Russische revolutie werden bewaarheid:

„Wacht maar, er komt weer een 1905!"

De Eerste Wereldoorlog, die eind Juli 1914 begon, onderbrak de revolutionaire beweging.

1) De Geschiedenis van de CPSU (Bolsjewiki, blz. 177, Pegasus 1950.

Maar het nieuwe 1905 is gekomen, want in 1917 zegevierde de October-revolutie. Over de zegenrijke resultaten van deze revolutie voor de arbeidersklasse kunt U lezen in het verdere studiemateriaal de „Kleine Gids over de Sowjet-Unie“.

Inhoudsopgave

	blz.
aan de lezers	3
voorwoord	5
de lijfeigenschap	6
de opheffing van de lijfeigenschap en de beroving der boeren	9
de overblijfselen van de lijfeigenschap	10
de ontwikkeling van het kapitalisme in Rusland	13
de toestand van de arbeidersklasse in Rusland	16
de rechteloosheid van het werkende volk	19
het tsaristische Rusland — een gevangenis der volken	21
de economische achterlijkheid van Rusland, zijn afhankelijkheid van het buitenlandse kapitaal	23
de eerste stappen van de arbeidersbeweging in Rusland	25
de schepping van de Bolsjewistische Partij	29
de eerste Russische revolutie	36
de bolsjewiki bereiden de massa's op een nieuwe revolutie voor	43

Bij uitgeverij Pegasus zijn ook verkrijgbaar de eerste drie series „Bibliotheek voor zelfstudie”:

Het vraagstuk van de vakbeweging

I. Borsjtsjenko

De rol van de vakbeweging in de kapitalistische maatschappij *f* 0.15.

I. Borsjtsjenko

Lenin en Stalin over de vakbeweging in het imperialistische tijdperk *f* 0.15.

J. Stalin

De klassenstrijd *f* 0.15.

Roger Garaudy

De strijd om de lonen en het wetenschappelijk socialisme *f* 0.15.

M. Thorez

De politieke massastaking *f* 0.15.

De strijd' voor nationale zelfstandigheid

Inleiding tot de studie van het nationale vraagstuk *f* 0.25.

Paul de Groot Congresrede 1938 *f* 0.30.

Paul de Groot

Voor de vrede, voor de nationale onafhankelijkheid *f* 0.15.

Paul de Groot

Congresrede 1952 — De Vrede breekt door — Verklaring der Tweede Kamerfractie der C.P.N. inzake de E.D.G. *f* 0.30.

Het koloniale vraagstuk

J. W. Stalin

Over de politieke taken van de universiteit voor de volken van het Oosten *f* 0.25.

J. W. Stalin

Over China *f* 0.30.

bovendien:

Kleine gids over de Sowjet-Unie . . . *f*3.90

*Leest ook de volgende
belangrijke
theoretische uitgaven:*

Hoe een goed communist te zijn

**De algemene crisis van het
kapitalisme**

**Marx en Engels over het
reactionnaire Pruisendom**

Lenin over Karl Marx

**Het vraagstuk van de zelfstandigheid
in het eenheidsfront**

Het communistisch manifest
verschijnt najaar 1955

Loon, prijs en winst
verschijnt najaar 1955

allen verkrijgbaar bij **PEGASUS**

UITGEVERIJ „PEGASUS” AMSTERDAM

45 CENT

